

(Hrsz.: 2952) helyszíni szemlét. A területe 32 043 m². Régészeti jelenségeket, vagy régészeti leleteket az árokban nem találtunk.

Az ingatlannal DNy-ről közvetlenül szomszédos területet is bejártuk. A sajókápolnai úthoz közel eső dombos részen elszórtan késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk, ami alapján a 2952 hrsz.-re is átnyúló nagyobb kiterjedésű késő középkori települést feltételezünk a területen. Valószínűleg a dombvonulat hosszirányával megegyezően ÉK–DNy-i irányú, a felszíni nyomok alapján legalább 480 m hosszúságú és 100–150 m szélességű lehet.

CSENGERI PIROSKA

341. Salgótarján, Bevásárlóközpont

(Nógrád megye) B, Rő, Á

A részletes tanulmányt lásd a kötet 5. oldalán!

VADAY ANDREA – SZABÓ ANTAL

342. Sárszentlőrinc, Csetény

(Tolna megye) Kö

A Miklós Zsuzsa által azonosított templomos falu helyén 2008. február 28-án rövid szemlét végeztem a Sió feletti meredek domb tetején. A templom helyét én is a dombtető K felé lejtő peremén figyeltem meg, ahol kevés téglatöredéket és néhány embercsontot találtam. A megfigyelési körülmények miatt a falu teljes területét nem jártam be.

K. NÉMETH ANDRÁS

343. Sárvár, Tilos-erdő

(Vas megye) Rő

2008 szeptemberétől régészeti felügyelet mellett folytatódott a Sárvárt elkerülő 88. sz. út kivitelezési munkálatai (0+200–3+712 km-szelvény között). Az érintett terület K–Ny-i irányban húzódott, a régi vasúti töltés és a Tilos-erdő ÉNy-i sarka között, mintegy 820 m hosszúságban 60 m szélességben. Keletről nyugat felé haladva a nyomvonal mintegy 550 m-en régészeti jelenség, objektum nem került elő és nem sérült. A fennmaradó 270–280 m-es szakaszon (egy a nyomvonalat keresztező É–D irányú dűlőúttól Ny-ra, közvetlenül a Tilos-erdő mellett, előkerült a szakirodalomból jól ismert Savaria–Bassiana között futó római út egy szakasza.

Az út pontosan K–Ny irányban húzódott. Előkerülési pontja a megépítendő elkerülő út tengelyétől É-ra található. Irányának ismeretében azonosítható volt az első (a dűlőúttól K-re húzódó) mintegy 550 m-es szakasz egy részén is. Ezen a részen földmunkák nem érintették, ezért nem lehetett lokalizálni. A tervezett nyomvonal D-i oldalán szervizútként meghagyott köves-kavicsos töltésnek viszont megfeleltethető egy szakasza, illetve az ettől D-re végzett vegetációirtás helyén is láthatók voltak kavicsozásának részletei. Ezzel a szakasszal

együtt kb. 500 m hosszan rekonstruálható volt a római út nyomvonala.

Szerkezetét, technológiáját összesen négy, a nyomvonalra merőlegesen nyitott kutatóárokban vizsgáltuk K-ről Ny felé haladva. Az árkok feltárását kézi földmunkával végeztük. Az első kutatóárokban a római út É-i felét és az azt határoló árok egy részét sikerült feltárni és felmérni. Az út D-i oldalát nem kutattuk. A 9 m széles, rossz megtartású kavicsos, enyhén bogárhátú útboltozat alsó, bolygatatlan 10 cm-ét sikerült dokumentálnunk. Ugyanakkor 30 m hosszan feltártuk az utat É felől határoló, teknő alakú, 20 cm mélységben megmaradt árkot. A második árokban az éppen ellentétes, D-i oldalon lévő árkot sikerült feltárnunk, míg az É-i oldalon ez itt hiányzott. Az útboltozatot kb. 10 m szélességben tudtuk megfigyelni és dokumentálni. A 30–40 cm vastagságú kavicsrétegnek csak az alsó 8–10 cm-e volt bolygatatlan, a felső része a talajművelés miatt nagyon rossz állapotban került elő. A harmadik árokban az egykori utat határoló árkok egyáltalán nem voltak megfigyelhetők és az útboltozat szélei (10 m) is csak nagyon halványan váltak el annak szétszántott részeitől. A negyedik, Ny-i árokban már csak nagyon rosszul volt látható a talajművelés során teljesen széthúzott kavicsozás, az útboltozat itt már nem látszódott.

Munkatársak: Szilasi Attila Botond, Isztin Gyula, Csimazia Tamás.

ANDERKÓ KRISZTIÁN

344. Sátorhely, Újistálló-puszt

(Baranya megye) R, LT, N

2008. június 10–27. valamint július 28. és augusztus 15. között megelőző feltárásokat végeztünk az 56. sz. főút 57+060–57+500 km-szelvénye közé eső lelőhelyen, mely a főút rekonstrukcióját kísérő régészeti szakfelügyelet során került elő. Az adott szakaszon magassági korrekcióra kerül sor. A területen terelőút kialakításakor figyeltünk fel a felszínen jelentkező nagy mennyiségű leletre (kerámia, üvegkarperec töredéke). A környező területet bejárva egyértelművé vált, hogy a lelőhely jelentős méretű és feltételezhető, hogy a jelenlegi 56. sz. főút alatt is folytatódik. A feltárás két szakaszban történt, először a terelőút helyét tártuk fel, majd a második szakaszban a főút magasságkorrekció által érintett részét és a tengelyterhelés mérőhely alatti területet.

A lelőhely egy nagyméretű kelta település, amely megélte a római hódítás időszakát. Középső és D-i részén klasszikus telepjelenségek mutatkoztak. Különböző méretű négyszögletes, földbe mélyített, tapasztott falú házak között nagy mennyiségű tárológödröt, néhány sütőkemencét és egy osztott tűzterű edényégető kemencét találtunk. A kemencék és a házak száma nőtt a K-i, második szakaszban feltárt részen. Említésre méltó különbség még, hogy a K-i területen a házakat erőteljesen lemélyítették, sokszor 0,8–1,2 m mélyre is, és több járósíntet is megfigyeltünk. Ezenkívül egy széles,

mély, többszörösen megújított árok futott keresztül D-i felében, amely később elfordult K felé. A terület É-i felét főleg árkok tagolták, amelyek között nagy mennyiségű cölöplyuk található, egykori cölöpszerkezetes építmények nyomai. Ezt a részt K felé egy paliszádkerítés zárta le. Ettől K-re egy sávban hirtelen erőteljesen mélyült az altalaj, több méter vastag humusz halmozódott fel rajta, itt csak kutatósávot húztunk, de régészeti jelenség nem mutatkozott.

A terület ÉK-i részén az árkok között néhány sekély ház és külső kemence munkagödörrel került elő. A kemencék többsége földbe vájt, hőszigetelő rétegüket gyakran sűrűn kirakták kerámiával vagy kővel. Ezenkívül az egyik árokra ráásva egy Ny-K tájolású népvándorlás kori sírt tártunk fel, melléklete vaskés, vascsat és egy kis fazék volt. A középső résznél találtunk egy bizonytalan korú, későbbi jelenségek kialakításakor erősen feldúlt sírt, amelyben néhány rossz megtartású vázcsont- és egy koponyatöredék volt.

A leletanyag nagy része a terület D-i felében került elő. Kevés állatcsont, nagy mennyiségű kerámia, behúzott peremű tálak, hombárok, mély tálak töredékei, grafitos anyagú seprűdíszes edénytöredékek. Néhány objektumban a kelta kerámia mellett finoman iszapolt, néha festett római edények töredékei is megjelentek, D felé haladva egyre nagyobb számban. Ezenkívül orsógombok, agyagnehezékek, csiszolt csonttárgyak, köztük egy geometrikus mintával díszített zabla, néhány vastöredék, vasfibula, üveg karperecek töredékei kerültek elő.

A lelőhely középső részén néhány rézkori, a badeni kultúrához köthető gödröt tártunk fel, kevés állatcsonttal, csiszolt csonteszközökkel, sok durva és finom kerámiatöredékekkel, egyikben egy emberi koponyával. Az egyik gödörben egy nagyméretű tárolóedényt és 12 díszített tálalt helyeztek el egymásra halmozva.

Összesen 533 objektumot tártunk fel, 240 gödröt (ebből 227 kelta, 13 rézkori), 51 kelta árkot, 185 kelta cölöplyukat, 36 kelta házat, 15 kelta sütőkemencét, 2 kelta tűzhelyet, 1 kelta edényégető kemencét, 1 kutat, 1 népvándorlás kori és 1 bizonytalan korú sírt.

VOICSEK VANDA

345. Sávoly, Kerekeskúti-dűlő

(Somogy megye) Ró

2008. november 4–12. között szondázó ásatást végeztünk Sávoly déli részén: 988 m²-en, 14 régészeti objektumot tártunk fel, melyek elszórta jelentkeztek. Három objektum tartalmazott régészeti leletet. Ezekből a sekély gödöralkjából római kori kerámiatöredékek, nagyon sok állatcsont, kevés vassalak, kő- és téglatöredék került elő. A római gödrök közelében több, lelet nélküli cölöplyukat tártunk fel, ezek feltételeesen a római kori telephez tartoznak.

Munkatársak: Balla Krisztián, Cserép Tamás.

NÉMETH PÉTER GERGELY

346. Sávoly, Keringtetési-tábla

(Somogy megye) Kk

2008. szeptember 11-én helyszíni szemlét tartottunk a tervezett logisztikai központ területén, melynek D-i részén júliusban már tartottunk terepbejárást, amikor is egy középkori lelőhelyet találtunk. Mivel akkor csak a terület D-i részét tudtuk bejárni, É-i irányú kiterjedését nem tudtuk megállapítani. Az őszi bejárás alkalmával késő középkori (13–15. századi) krámiát találtunk. A két bejárás együttes eredménye kirajzolta a lelőhely teljes kiterjedését.

Munkatársak: Honti Szilvia, Németh Péter régészek, Cserép Tamás, Ambrus Edit technikusok.

MOLNÁR ISTVÁN

347. Sávoly határa

(Somogy megye) B, Ró, Kö

2008 augusztusában és szeptemberében több alkalommal is terepbejárást végeztünk a tervezett MotoGP pálya területén.

Belterület D-i része: A 6. sz. lelőhely D-i, illetve Ny-i kiterjedését pontosítottuk.

Kerekeskúti-dűlő: A Sávoly és Szőkedencs közötti főúttól K-re nyíló bekötőúttól D-re lévő területen, a Kerekeskúti-dűlőben kezdtük a bejárást. Több elszórt római és középkori kerámiatöredéket találtunk. A bejárt területtől D-re és É-ra kukorica volt vetve, csak egy kisebb sávot tudtunk bejárni. Egy kis tarlón hagyott, de ezt a sávot feltárásított területen csak egy római peremtöredéket és egy kérdéses korú megmunkált követ találtunk.

Kerekestői-dűlő: A Basaréti-dűlő területén, egy kis belvizes tó közelében 1973-ban egy kis kiégett falú, lelet nélküli vermet találtak. Szeptemberben a megfigyelési viszonyok itt is igen rosszak voltak, ennek ellenére sikerült néhány őskori és római kori kerámiatöredéket találni.

Malom-árok partja 3.: A tervezett létesítmény területének DNy-i részét, a Basaréti-dűlőben lévő lelőhelyet néztük meg. A megfigyelés körülményei igen rosszak, terepbejárásra alkalmatlanok voltak. Az általunk talált néhány – őskori, késő bronzkori – kerámia igazolta a 3. lelőhely korábban ismert kiterjedését.

Sziget: Sávolyhoz közel, a faluból D-i irányban kivezető bekötőúttól K-re, a Basaréti-dűlő É-i részén a Malom-árokig (a parti részen emelkedő dombot már Szigetnek nevezik) egy nagyobb területen korábban a Sziget nevű lelőhelyet azonosították. A bejárt területen a lelőhely É-ra és D-re is folytatódik, ahol azonban nem tudtunk terepbejárást végezni. Megállapítottuk, hogy a római és őskori cserepek a dombháton, egyenletesen elszórva terülnek el, a középkori cserepek egy területen sűrűsödtek. Szeptemberben be tudtuk járni és be tudtuk határolni a lelőhely É-i szélét.

Munkatársak: Honti Szilvia, Németh Péter régészek, Cserép Tamás, Ambrus Edit technikusok.

MOLNÁR ISTVÁN